Инициатива за прозрачност на инфраструктурата

Инициатива

Стандарти за данни за инфраструктурни проекти

От разкриване на информация към по-добри решения — за проекти и ПЧП

3-та международна конференция · Предизвикателства пред ПЧП: добро управление на данните в инфраструктурни проекти

София · 6 октомври 2026 г.

Евелин Хернандес, технически директор

ПРОБЛЕМЪТ

Един проект, много версии на истината

Всяка организация притежава част от историята — в собствената си система, със собствени дефиниции.

1 Какво беше планирано?
Министерство / община

›

2 Какво беше проектирано?
Дизайнер

›

3 Какво беше възложено?
Възлагаща организация

›

4 Какво беше договорено?
Работодател и изпълнител

5 Какво беше променено?
Инженер / супервайзор

›

6 Какво беше изплатено?
Финанси / казначейство

›

7 Какво беше доставено?
Изпълнител

›

8 Какъв актив беше създаден?
Собственик на актива

Стандартът за данни предоставя на всички **едни и същи полета, едни и същи дефиниции и едни и същи идентификатори** — така че елементите могат да бъдат съединени, сравнени между проектите и да се разчита на тях.

ЧЕТИРИ ИНСТРУМЕНТА, ДВЕ НИВА

Какво да се оповестява — и как да се структурира като данни

КАКВО И ЗАЩО · политика

Рамка за прозрачност

Каква информация, на какъв етап, за кого. Документирано като контролен списък.

КАК · технически

Стандарт за данни

Структура, формати и идентификатори, така че системите да могат да обменят данни. Документирани като схема.

Инфраструктурни проекти

CoST IDS
Стандарт за инфраструктурни данни на CoST

→

OC4IDS
Стандарт за отворени договори за инфраструктурни данни

Публично-частни партньорства

Рамка на Световната банка за ПЧП
и рамка за разкриване на информация при ПЧП

→

OCDS за ПЧП
Стандарт за отворени данни за възлагане на обществени поръчки – разширение за ПЧП

Приемането на рамка е политическо решение; прилагането на стандарт е техническо решение. Всеки стандарт за данни се основава на съответната рамка.

Infrastructure Transparency Initiative

CoST IDS: ключовите факти за всеки публичен проект

40 **елементи, публикувани проактивно,** основни данни на ключови етапи

27 **елементи, разкрити по заявка** основна информация

45 **незадължителни показатели за устойчивост** в 4 измерения

33 **допълнителни показатели за финансиране на мерки за борба с климатичните промени** за проекти, финансирани в областта на климата

1 Идентификация	2 Подготовка	3 Търговско управление	4 Изпълнение	5 Завършване	6 Експлоатация и поддръжка	7 Извеждане от експлоатация
7 проактивни · 2 по заявка • Собственик на проекта • Сектор, местоположение, цел • Описание на проекта	**7 проактивни · 6 по заявка** • Обхват на проекта • Въздействие върху околната среда, обществото и земята • Бюджет и източници на финансиране	**14 проактивни · 8 по заявка** • Брой фирми, участващи в търга • Прогнозна стойност • Цена на договора и фирма(и)	**6 по собствена инициатива · 5 по заявка** • Промени в цената, продължителността и обхвата • Причини за всяка промяна	**6 проактивни · 6 по заявка** • Прогнозни разходи, дата и обхват • Доклади за одит и оценка	**Само по избор** • Бюджет и план за поддръжка • Мерки за климата	**Само по избор** • План за извеждане от експлоатация • Прогноза за разходите

Защо това е важно за управлението на разходите: IDS проследява разликата между това, което е било прогнозирано, договорено и накрая платено — и изисква обяснение за причината зад всяка промяна.

Източник: CoST IDS, версия 2.0 (септември 2024 г.). Броят на елементите във всеки етап: проактивни елементи · елементи, разкривани при поискване.

CoST Infrastructure Transparency Initiative

OC4IDS: един проект, много договори, един свързан регистър

ДАННИ НА НИВО ПРОЕКТ

ОБЩИ ДАННИ ЗА ДОГОВОРА

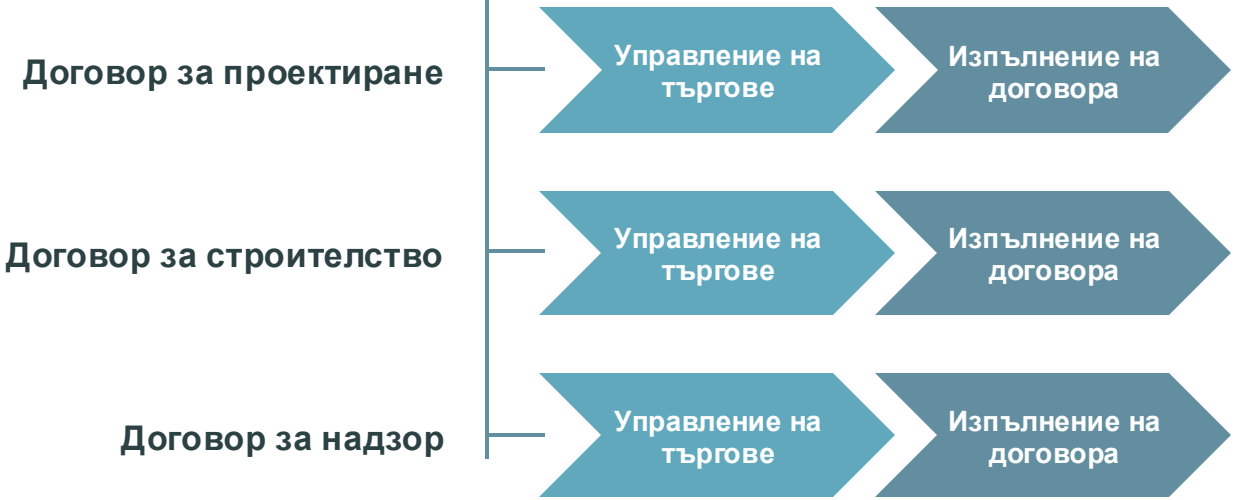

Изградено върху CoST IDS
Данните от IDS, изразени като JSON/CSV схема.

Първост на проекта
Проектът — например пътен възел — е основната единица; договорите за проектиране, строителство и надзор са свързани с него.

Свързано с обществените поръчки
Споделените идентификатори свързват всеки договор с подробни данни по стандарта OCDS от системите за електронни обществени поръчки.

Безплатно и отворено
Поддържа се от CoST и Open Contracting Partnership.

Проект = разработване, поддръжка, рехабилитация, разширяване, подмяна или извеждане от експлоатация на инфраструктурни активи на определено място, под ръководството на един възлагащ орган и бюджетен орган.

CoST Infrastructure Transparency Initiative

Свързаните данни дават отговори на управленски въпроси

Конкуренция

Колко фирми участват в търга — и променя ли се този брой в зависимост от размера на договора?

Съотношение цена-качество

Колко струва един километър път, по категории и региони?

Превишения на разходите и сроковете

Кои промени и удължавания на сроковете определят крайната цена и датата?

Структура на пазара

Кой печели, къде и какъв пазарен дял притежава?

Ранно предупреждение

Единични оферти, повтарящи се промени, късни промени: сигнали за опасност, преди проблемите да се задълбочат.

Планиране и активи

Какво всъщност е построено и колко ще струва поддръжката му?

Отклоненията, удължаването на сроковете и плащанията вече са отразени в договорите по FIDIC — стандартите ги правят съпоставими между различните проекти.

Украйна: данни за пътищата в OC4IDS, превърнати в пазарни анализи

Средно число участници в търга, според размера на договора

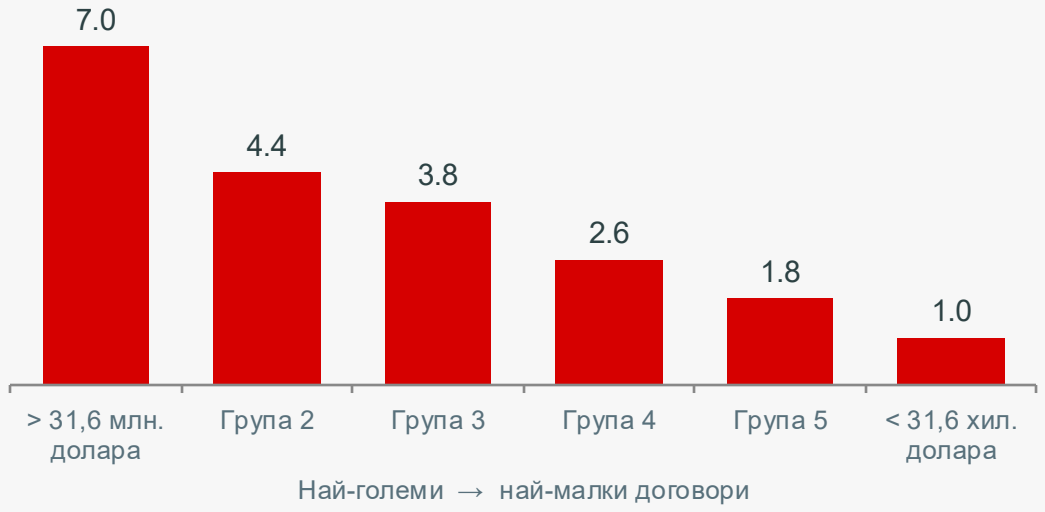

Средна стойност на километър по категории пътища (в хиляди USD)

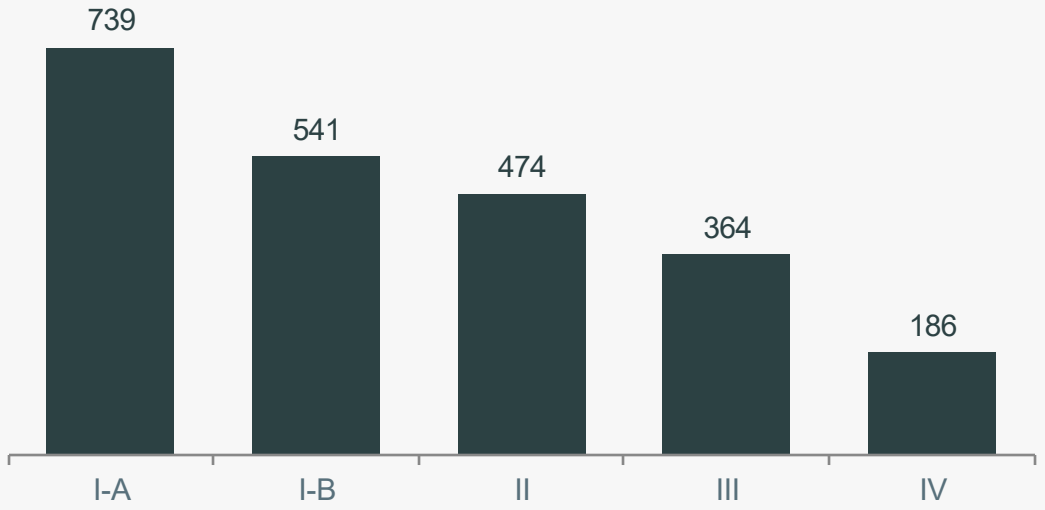

53 % от пазара на пътища се падна на петте най-големи изпълнители; само най-големият от тях държеше **268 млн. долара в 9 региона (21 %).**

Източник: Аналитичен портал на CoST Украйна (portal.costukraine.org), държавни и местни пътища, данни за периода 2016–2019 г.

CoST Infrastructure Transparency Initiative

ЕВРОПЕЙСКИ ПРИМЕР · УКРАЙНА · ЕДИН ПРОЕКТ

Какво разкри публикуването на информацията: улица „Алма-Атинска“, Киев

СТОЙНОСТ НА ДОГОВОРА

Първоначална		Окончателна	
9,8 млн. долара	→	**13,5 млн. долара**	**+38%**

ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Първоначална		Окончателна	
487 дни	→	**1 217 дни**	**+150%**

С OC4IDS всяка промяна в цената, срока и обхвата представлява точка от данните **с посочена причина** — видима, сравнима и обяснима.

Източник: CoST Украйна. Капитален ремонт на улица „Алма-Атинска“ в Киев.

DREAM: Украинската платформа за публични инвестиции, отворена по дизайн

12 596
проследени проекта

42,5 млрд. долара
оценочна стойност

1 286
местни власти (87 %)

18 + 24
министерства + регионални администрации

OCDS и OC4IDS като вътрешен модел Не само за публикуване: стандартите се използват като транзакционен модел, така че отворените данни се генерират в реално време от бизнес процеса.

Един канал, девет системи Оценка на щетите, планиране, бюджетиране, възлагане на обществени поръчки (Prozorro) и доставка се проследяват на едно място.

Задължително от 2026 г. В рамките на реформата в управлението на публичните инвестиции DREAM се превръща в платформата за проекти за публични инвестиции на централно, регионално и местно ниво.

Източници: Open Contracting Partnership (юли 2025 г., данни към средата на 2025 г.); BRDO / Министерство на развитието, Open Data Talks (ноември 2025 г.).

ППП: Рамката за разкриване на информация на Световната банка и OCDS за ППП

Рамка — какво да се оповестява

Информация преди и след възлагането на поръчката за всяко ПЧП, включително разпределение на риска, държавна подкрепа и фискални ангажименти, тарифи, изпълнение и предоговаряне.

OCDS за ПЧП — как да се структурира

Разширение на стандарта за отворени данни за договори (OCDS), което превръща рамката в структурирани данни за процеса на сключване на договори за ПЧП.

ПРОЦЕСЪТ НА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПЧП В OCDS ЗА ПЧП

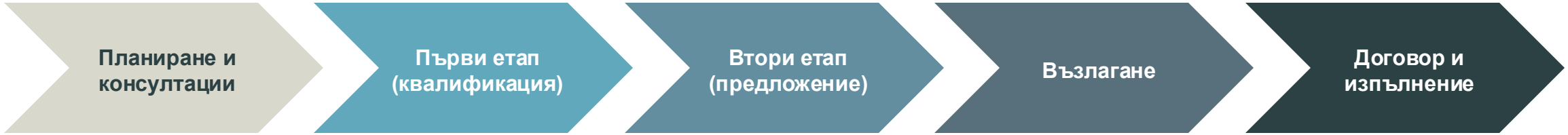

ПЧП: дългосрочен договор между частно лице и държавен субект за публичен актив или услуга, при който частното лице поема значителен риск и управленска отговорност, а възнаграждението е обвързано с резултатите (Справочник на Световната банка за ПЧП).

Infrastructure Transparency Initiative

Как данните от договорите за ПЧП се свързват с данните за проекта

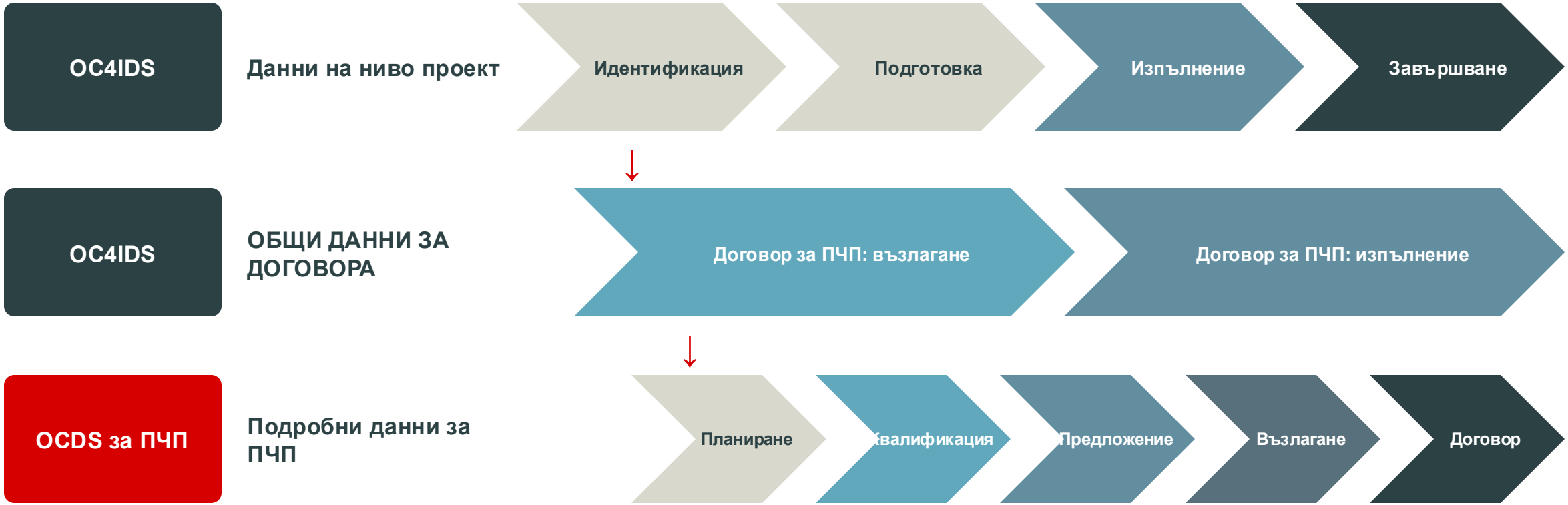

Два начина за достъп: „от проекта“ — започнете от списъка с проекти и прикачете договорите; или „от договора“ — започнете от данните за електронните обществени поръчки и открийте проектите.

Хондурас: първото публикувано приложение на OCDS за ПЧП

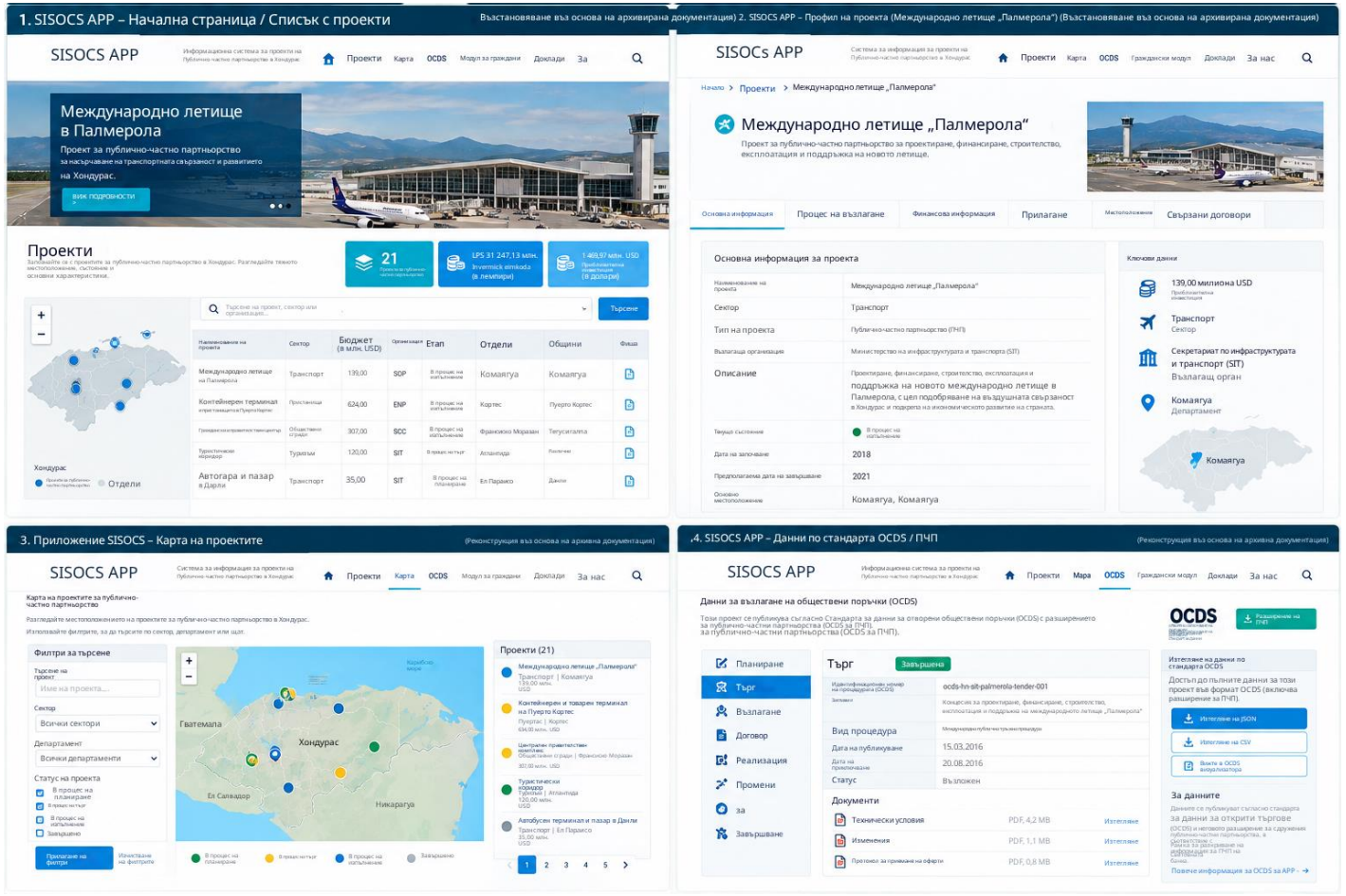

SISOCs APP

порталът за разкриване на информация за ПЧП в Хондурас, разработен съвместно с CoST Хондурас.

Правна основа
Изпълнителният указ PCM 02-2015 изисква инфраструктурните субекти да оповестяват информация.

Какво се публикува
Проекти за публично-частни партньорства (ПЧП) с информация за процедурите по възлагане, възложените поръчки, договорите и документите, в формат OCDS за ПЧП.

Повторно използваеми
отворен код (CoST в GitHub), който други държави могат да адаптират.

Изгледи на интерфейса, възстановени от архивирана документация. Източници: Регистър на данните на OCP; CoST Хондурас.

Infrastructure Transparency Initiative

България вече разполага с първия градивен елемент

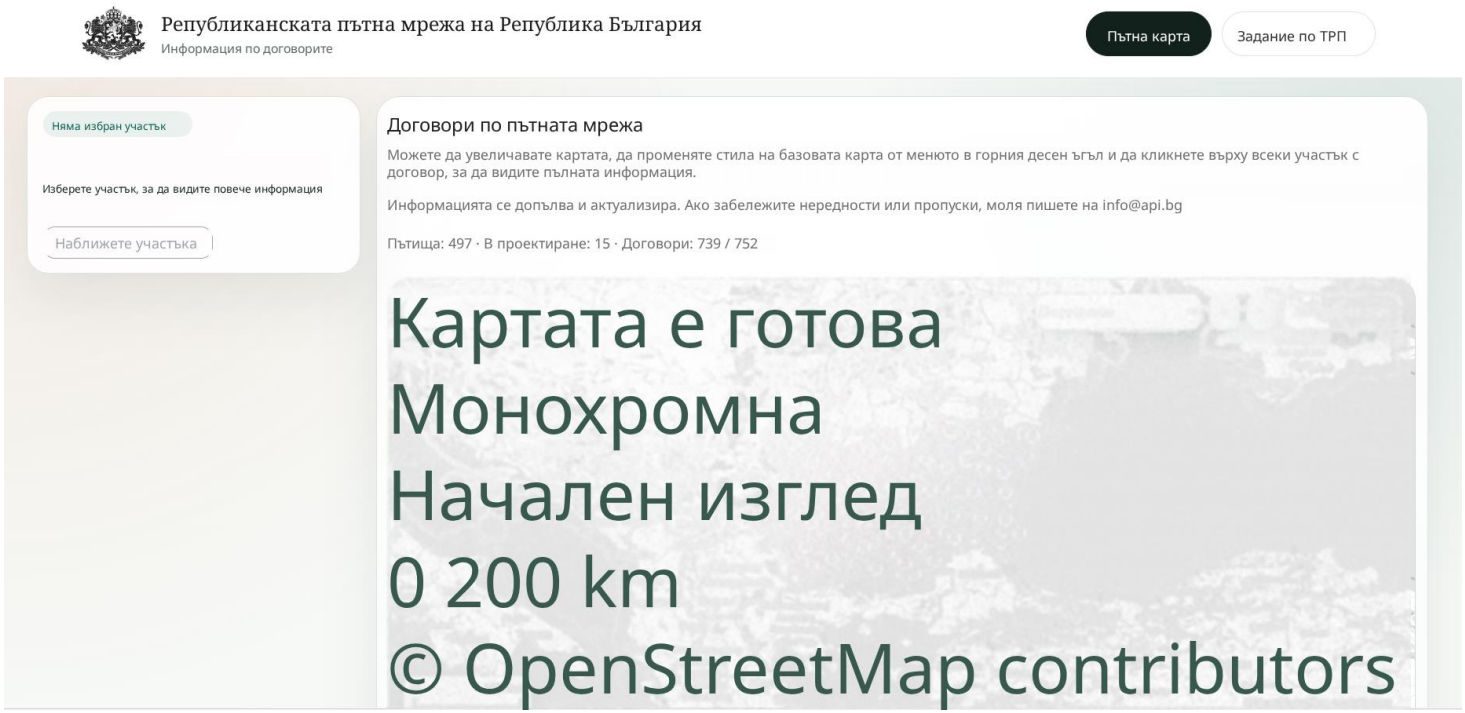

roads.mrrb.bg — Републиканска пътна мрежа: информация за договори (MRRB, април 2026 г.)

1,407 млрд. евро
покрити разходи за ремонтни работи

739 / 752
договора, обхващащи 497 пътища

Показва изпълнителя, стойността на договора, състоянието на ремонта и гаранцията за всеки пътен участък — с възможност за изтегляне на данните.

Описано като „първата стъпка към създаването на електронен файл за всеки пътен участък“.

Точно този електронен файл стандартизира OC4IDS — един запис за всеки проект, към който са прикачени всички договори.

КЪМ ПИЛОТЕН ПРОЕКТ ПРЕЗ 2027 Г.

Възможен пилотен проект за България през 2027 г.

1 Избор

Малко портфолио: пътни участъци, които вече са на roads.mrrb.bg, един общински проект и едно ПЧП или концесия.

2 Карта

Съществуващи данни — обществени поръчки по CAIS EOP, пътната карта, бюджети и документи по договорите на FIDIC — в сравнение с CoST IDS.

3 Публикуване

В OC4IDS и OCDS за ПЧП, с общи идентификатори на проекти и договори.

4 Използване

Референтни показатели, табла за ранно предупреждение и независима проверка на извадка от проекти.

КОЙ ПРИНАСЯ КАКВО

Публични органи

Притежават и публикуват данните за проектите и договорите.

Частният сектор

Съгласува събитията по договора — промени, удължаване на сроковете, плащания — с полетата за данни.

Академичната общност

анализ, сравнителен анализ и обучение по работа с данни за новите специалисти в строителството.

По-добра инфраструктура чрез по-добри данни

1 **Рамковите документи определят какво; стандартите определят как.**
Нужни са и двете — политическо и техническо решение.

2 **Стандартите са безплатни, доказани и се използват в Европа.**
Украйна управлява публичните инвестиции чрез OCDS и OC4IDS.

3 **България може да започне с малки стъпки през 2027 г.**
Да се надгражда върху roads.mrrb.bg и CAIS EOP; да се публикува съгласно стандартите от първия ден.

Infrastructure Transparency Initiative

www.infrastructuretransparency.org

cost@infrastructuretransparency.org

CoST International

@CoSTransparency

Инициатива за прозрачност в инфраструктурата (CoST)

Инициатива за прозрачност на инфраструктурата (CoST)

Благодарим Ви!